

al vespre a la taula del vagó restaurant em van donar un boníssim peix de pares desconeguts. Ningú no em va oferir carn al darrera.

Aleshores ens va ésser presentat el responsable del vagó menjador i vaig parlar —amb poc coneixement de causa, ho confesso— de com eren els menjars d'altres països. Era la meua manera de substituir la compensació de la propina, perquè aquí la propina és considerada oficialment com un insult.

M'acuso públicament de sentir-me «banyeta» en aquell moment. En el vagó restaurant venen tabac xinès i xocolata. Vaig comprar uns paquets per a record als amics, i vaig entregar un paper de cinc yuans que representava quelcom més del que valia la compra retirant-me ràpidament amb una rialla i unes gràcies en xinès —Tsei-Tesei—. Dos minuts més tard venia el responsable del menjador amb un somriure especial i un platet amb el canvi. No vaig dubtar ni un moment i vaig recollir-lo. En aquell moment vaig tenir la sensació que havia corregut un risc. No sé de quina mena, ni quantia, però vaig córrer un risc.

El segon dia va venir al nostre departament el responsable del tren —una mena de revisor nostre però amb moltes més atribucions—. Aquest senyor de cabell gris s'interessava vivament per les nostres màquines de fotografiar i càmeres de cinema. Va disfrutar amb avidesa escoltant les nostres explicacions de tècnics aficionats, traduïdes per Tchai i va quedar tan impresionat de veure funcionar el «zoom» elèctric que el va tenir de fer anar moltes vegades, amb els ulls brillants de satisfacció. Com a conseqüència d'això el nostre prestigi augmenta alguns graus.

Aleshores, Anna Maria, de forma inesperada per mi, va iniciar una ofensiva anti-socialista, que en aquesta ocasió va tenir el seu interès i per això l'esmento.

Començà demanant innocentment al responsable, quants vagons de «couchettes» hi havia en el tren. La resposta va ésser de que sols n'hi anava un —el tren era de 14 unitats—. Afegí amablement que el nostre cas era especial i mereixíem viatjar en dit vagó de comoditat especial també.

Rèplica. Aleshores els senyors que estan en els altres departaments del mateix vagó —100 per 100 xinesos— són in cas especial també? I Anna Maria segueix cada vegada més engrescada —dimoni de dones!— i diu:

—Alguns departaments més enllà hi ha un senyor vestit de soldat, però com que en l'exèrcit de vostès no es veuen els graus, jo diria, per l'edat, i el seu tarannà, que deu ésser un general o cosa així. En l'exèrcit xinès el general pot dormir en «couchette» i el soldat no? Aleshores hi han classes.

Vàrem perdre un 50 per cent de la nostra simpatia. Contestacions ambigües i poc concretes. Sí; és un general, però acaba de sortir de l'Hospital de Shanghai on ha estat operat i va a fer uns dies de repòs a casa seva —hem d'observar que el tren porta direcció Cantón-Shangai (!!).

—I els del costat qui són? Són cassos especials també? Van vestits com Tchai.

—Són gent de Lúxingshe —Agència oficial turística xina per a l'interior del país— una mena de Intourist russa, però a Xina, han aprofitat el vagó especial...

—Ho veuen? A Xina hi ha classes. El comunisme admet classes, això és un fet!

Protestes. Tchai es veu negre per traduir la discussió que discorre, però, en termes d'envellutada cortesia.

Al responsable del tren se li acut una cosa que ja podia haver dit abans.

—El viatge de la setmana passada el cotxe anava buit...

Aleshores ens enterem que el vagó de couchettes és una unitat permanent i que el viatjar en ell està en funció que hi hagi lloc.

Anem ràpidament vers el nord. La calor afluixa. Al defora segueix plovent i els cultivadors d'arròs segueixen en els camps, sota la protecció d'uns entramats de palla barrejada d'arròs i de blat que els hi dona tot l'aspecte d'un espantatocells.

Es fa de nit. Tchai em diu en to confidencial que s'ha arreglat amb els del departament del costat per tal de dormir en una «couchette» buida... —y así su esposa y usted estarán más cómodos—.

Això és tot un poema. Els xinesos tenen el criteri que en el departament d'un matrimoni un estrany no hi pinta res i que la llibertat està en funció de la independència —cosa que nosaltres no ens atrevíem a assegurar.

Ha passat la guerra. Han envellit Chiang-Kai-Shek i Mao Tse Tung, però la delicadesa xinesa proverbial des dels temps de Marc Polo perviu voluntària o involuntàriament en el cor dels xinesos d'avui. Perquè jo us asseguro formalment que això de que el fer-se fonedís en determinat moment és de bona educació, no n'hi ha ni un borrall en el llibre vermell de Mao.

La nit discorre plàcida. Mitja pastilla i tothom a dormir. Tchai no necessita pastilla. Des que tracta amb el nostre grup, va de preocupació en preocupació i l'home està rebenat. S'adorm bo i dret durant tot el viatge i veient-lo d'aquesta manera algú l'anomena carinyosament «el chinito mandalin».

L'endemà a dos quarts de sis del matí els altaveus reprenen la seva activitat alligadora. Expressament hem deixat aquesta qüestió per finalitzar les anotacions del dia d'avui.

Els altaveus, als trens, a les estacions, al carrer i parlen amb veu mixtificada, marionetitzada i estereotipada —com en l'òpera xina— i diuen a la gent l'hora que és, ccm està el temps, et colloquen una sèrie de pensaments de Mao, un xic de música i una altra sèrie de pensaments de Mao, que actualment ningú escolta.

Segons l'hora i la població donen uns ritmes especials per a fer gimnàs, cosa que segueix tothom sense cap vergonya, al mig del carrer o de la plaça amb un entusiasme incompreensible per a nosaltres, que quan ho vàrem veure practicar per primera vegada vam tenir la impressió momentània d'una bogeria colectiva. Però no us en rieu. Un poble de vuit cents milions d'ànimes que fa gimnàs col·lectivament cada matí no és cosa de broma.

Però en el tren l'altaveu és realment insuportable. Hem tingut la impressió que els mateixos xinesos ja en tenien ben bé prou. Surt el sol. És migdia.

En sortir de casa ens havien parlat d'allò tan sinistre del rentat de cervell, cosa de la qual parla molta gent i ben poca sap de què va.

Bé; doncs la repetida insistència d'unes mateixes paraules donant recomanacions reiterades en el mateix to i so de veu, té semblant efecte d'aquell anunci que repeteix milers de vegades: beveu tal cosa, fumeu tal altra, mengeu la de més enllà...

Primer el conscient protesta violentament enfront d'aquesta repetició auditiva. Després, poc a poc i no podent-ho evitar, el subconscient acaba per acceptar-ho i la conducta es paral·lelitzava amb el que li dicten en una imperceptible claudicació.

Llàstima que aquest poble tan delicat i —per què no— tan agradable, tingui de funcionar a cop d'altaveu amb recomanacions que de fet són ordres.

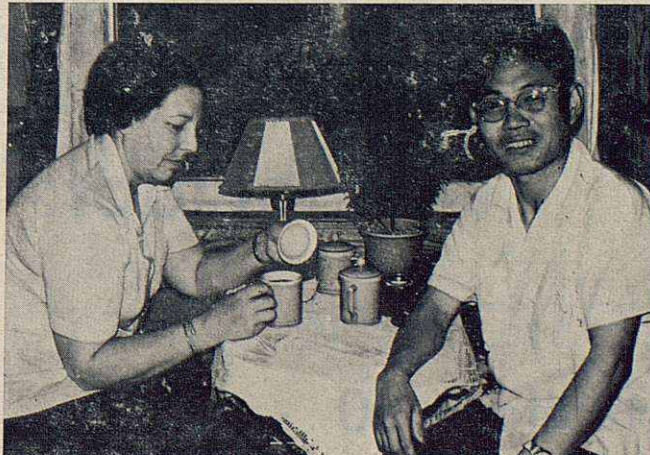
Això pensàvem tot mirant la planteta de la nostra taula «entre-couchettes», que ens havien canviat tres vegades en trenta-sis hores.

Per què una gent que arriba a una delicadesa tal té de donar consignes en altaveu a partir de dos quarts de sis del matí?

Però està clar. Diu que a Hitler també li agradaven les plantetes...

A les 37 hores quaranta vuit minuts de la nostra sortida de Canton, o sia amb 5 minuts d'avanç en l'horari previst arribarem a Huangchow de quina població —on s'entrevistaren Mao Tse Tung i Nixon— us en parlarem, si Déu vol, un altre dia.

Eduard Padrós i de Palacios

En el nostre departament de couchette, amb el servei de the i la planteta de consuetud, Anna Maria contempla preocupada el líquid que no voldria ingerir. Tchai es sent cofoi de l'esplendidesa xinesa.